

Яз билгеләрен тап

Боз һәм кар эреде.

Сулар йөгәрде,

Елап елгалар,

Яшьләр түгелде.

Көңнәр озая,

Төңнәр кыскара,

Бу кайсы вакыт

Я, әйтеп кара.

Ел фасыллары. Г.Тукай

Кояш көлеп карый безгә

Күзләр чагыла,

Елгалардан бозлар ага

Диңгез артына.

Яз, яз, яз житә

Тәрәзәне ачтылар.

Тып-тып-тып итә

Эре-эре тамчылар.

Яз житә. Ф.Кәрим

Тема: Терек булмаган табигатътә яз.

- Бурычлар:
1. Терек булмаган табигатътәге язгы үзгәрешләрне тану.
 2. Язгы үзгәрешләр арасындагы бәйләнешләрне ачыклау.

Бу даталар нәрсәне аңлата?

1нче сентябрь

23 нче сентябрь

1 нче декабрь

22 нче декабрь

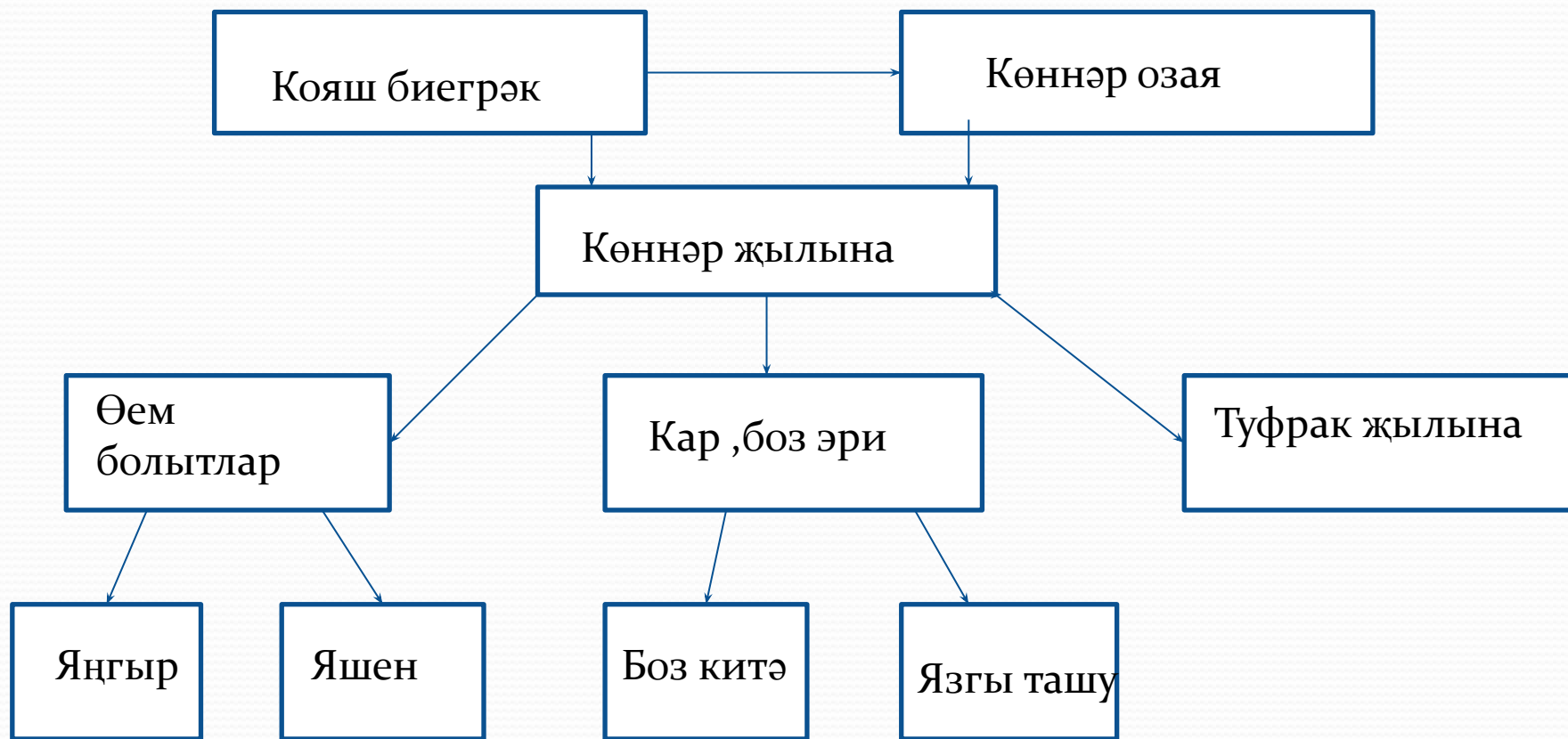
1 нче март

21 нче март

Язгы табигать күренешләре

Терек булмаган табигаттәге язгы үзгәрешләр

Ял минуты:

Киң итеп жәеп колач *(кулларың як-якка жәяләр)*

Килде яз, килде яз. *(кул чабу хәрәкәтләре)*

Елмаеп тора кояш *(кулларның өскә күтәрәләр)*

Көн аяз, көн аяз *.(кул чабу хәрәкәтләре)*

Кыш буе яткан карлар

Эределәр, эределәр. *(кул хәрәкәтләре белән)*

Сыерчыклар, тургайлар.

Килделәр, килделәр. *(очу хәрәкәтләре ясыйлар)*

Елгадан боз китә

Он ытмагыз!

Яз көнө боз өстендө йөрү куркыныч. Эрегән боз ярылырга мөмкин.

Елгадан боз киткәндә, язгы ташу чорында сулыклар янында уйнау куркыныч. Сездең шаярулар бик күңелсез тәмамланырга мөмкин.

Ашытта су ташу күренеше

Беренче яшен

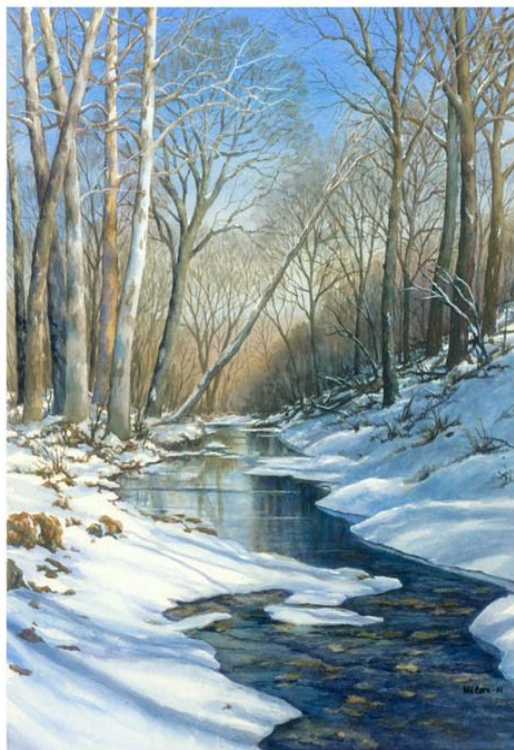

Язын табигать уяна

Март

Апрель

Май

Яз айларының халык биргән исемнәре

Март -кыш мөгезен сындыручы, яз борылу ае , нәүрүз ае, яз хәбәрчесе,мартта шарт, юлсыз ай, жылсез ай, кара каргалар кайту ае, тамчылы ай, каен жәберләү ае.

Апрель- кар куучы, беренче чәчәк ае, кояшлы ай, язгы ташу ае, боз китү ае,ерганаклар ясалу ае, пар күтәрелү ае, басуга чыгу ае.

Май- үләннәр шыту ае, озын көннәр ае, сандугач ае, сөрү ае, сабан ае.

Март: кояш ныграк жылыта, температура күтөрелә, кар эри , тамчы тама, боз сөңгеләре, көннәр озая , язгы көн-төн тигезлеге, жылле, явым-төшем кар һәм яңгыр.

Апрель: кояш тагын да ныграк жылыта, жирләр кардан арчыла, елгалардан боз китә, язгы ташу, гөрләвекләр ага, ерганаклар ясала, жир дымга туена, пар күтөрелә, явым – төшем гадәттә яңгыр , температура түбәнәйсә, кар булып та ява.

Май: температура югары, озын көннәр ае, беренче яшен, явым-төшем яңгыр.

Үзеңне тикшер !

1. Язын температура ничек үзгәрә?

а) үзгәрми

б) югары күтәрелә

в) түбән төшә

2. Яз килү белән карның төсе үзгәрәме?

а) әйе, ул соры төскә керә, көпшәкләнә

б) юк

в) әйе, ул хәзер мамыктай йомшак

3. Яз житкәч явым- төшемнәр явамы?

а) юк

б) яңгыр булып кына ява

в) әйе, язын яңгырлар ява, ә кайчак кар

4. Яз көне туфрак белән нәрсә була?

а) һәржирдә бер үк вакытта һәм бертигез эри

Өй эше :

Мэжбүри:

1. Дәреслектәге материалны укы (62-65 нче бит), эш дәфтәрендәге 2 нче биремне үтә.

Сайлап:

1. Уен өйрән.
2. Яз турында 2-3 мәкальне истә калдыр.